
Tartalom

■ ELSŐ FEJEZET Bevezetés	9
1.1 „Önszerveződés”	11
1.2 Az önszerveződés hipotézis marad	16
1.3 Egy hipotézis egy elméletre utal	17
1.4 Az „önszerveződés” paradigmája a szociológiában	20
1.5 Egy példa: „Az interpenetráció”	23
1.6 Az idő visszaemelése a reprezentációba	26
1.7 A tanulmányok programja	29
<i>Jegyzetek</i>	31

Első rész

Szociológiai reflexiók

■ MÁSODIK FEJEZET A kommunikáció szociológiai elmélete felé	35
2.1 Bizonytalanság, információ, jelentés	37
2.2 Giddens strukturálódási elmélete	41
2.3 Az önszerveződés elmélete	45
2.4 Luhmann megszorításai	48
2.5 A társadalmi rendszer és a biológiai autopoíézis	49
2.6 Habermas ellenvetései	51
2.7 A nyelv	54
2.8 Infrareflexivitás	57
2.9 Az „információ” kommunikálása az üzenetekben	60
2.10 Mi az, ami kifejlődik?	62
<i>Jegyzetek</i>	64
■ HARMADIK FEJEZET A kommunikációs hálózatok evolúciója	65
3.1 A társadalmi rendszerelmélet perspektívája	66
3.1.1 Módszertani alapok	66
3.1.2 Az emberi kommunikáció	68
3.1.3 A megfigyelhető jelenségek státusza	72

3.2 A kommunikáció és a kommunikációs rendszerek	73
3.2.1 Variáció és szelekció	74
3.2.2 Stabilizáció, önszerveződés és globalizáció	76
3.2.3 A rendszerek közötti komplexitás	79
3.3 Az evolúciós perspektíva	83
3.3.1 Komplexitás az idődimenzióban	83
3.3.2 A rendszerek közötti függőségek	86
3.4 Konklúzió	88
3.5 Kitekintés a mesterséges evolúció lehetőségére	89
<i>Jegyzetek</i>	91
■ NEGYEDIK FEJEZET A szociológiai reflexiók nemlineáris dinamikája	93
4.1 Evolúciós szükséglet a reflexióra	94
4.2 A társadalmi kommunikáció dualitása	95
4.3 A modernitás rendszere	96
4.4 A technológiai változás endogén természete	99
4.5 A reflexív diskurzusok közötti differenciálódás	100
4.6 A szociológiai megértés „kettőssége”	101
4.7 A szociológiai elméletalkotásra vonatkozó implikációk	104
4.8 Konklúzió	106
<i>Jegyzetek</i>	107

Második rész

Önszerveződő rendszer-e a társadalom?

■ ÖTÖDIK FEJEZET Új perspektívák az empirikus elméletekkel kapcsolatban	113
5.1 A „struktúra”/„cselekvés” kontingencia négy modellje	114
5.1.1 Az aggregációs hipotézis	114
5.1.2 A ’nem szándékolt következmények’ hipotézise	116
5.1.3 A szimbolikus interakcionizmus és a szituacionális megközelítés	119
5.1.4 Rendszerelmélet a szociológiában	120
5.2 A párhuzamos és elosztott feldolgozás modellje	121
5.2.1 A társadalmi rendszer operacionális függetlensége	122
5.2.2 A hálózat hálózatossodik és a cselekvő cselekszik	123
5.2.3 A hálózat szerepe	125
5.2.4 Az interpenetráció operacionalizálása	127
5.3 A helyi és a globális hálózat	128
5.3.1 Hierarchia és heterarchia a hálózatban	130
5.3.2 A modell heurisztikus funkciói	131
5.3.3 A párhuzamos és elosztott számítás algoritmusai	133
5.3.4 A „jelentés” a hálózati szinten	134
5.4 Összefoglalás és konklúzió	136
<i>Jegyzetek</i>	137

■ HATODIK FEJEZET	Az egyetem-ipar-kormányzat hármasspirál	139
6.1	Funkcionális vagy intézményi differenciálódás	139
6.2	A „tudományos-technikai forradalom” (1870–1890)	141
6.3	Komplexitás a tudományos kommunikáción belül	142
6.3.1	Jegyzetek, hivatkozások és idézetek	143
6.3.2	A modern „idézet” mint komplex betűrendes mutató	144
6.3.3	A kognitív dimenzió latenciája	146
6.4	Komplexitás a társadalom szintjén	152
6.4.1	Horizontális és vertikális kapcsolódások	151
6.4.2	Fordítórendszerek	152
6.5	A transzepszisztémé kialakulása és mozgása	156
6.5.1	A „technikai tudományok”	156
6.5.2	Gazdasági következmények	157
6.5.3	Szakpolitikai következmények	159
6.6	Konklúzió	161
	<i>Jegyzetek</i>	162
■ HETEDIK FEJEZET	Az európai információs társadalom	165
7.1	Az EU hálózati rendszerei	166
7.2	Adatok és módszerek	168
7.2.1	Adatok	168
7.2.2	Módszerek	169
7.2.2.1	Longitudinális tanulmányok	169
7.2.2.2	Funkcionális vagy nemzeti differenciálódás	170
7.3	Eredmények	172
7.3.1	Az európai monetáris rendszer	172
7.3.2	Az európai publikációs rendszer	174
7.3.3	A „biotechnológia” esete	176
7.4	Konklúzió	178
	<i>Jegyzetek</i>	179
■ NYOLCADIK FEJEZET	A globális rendszer változásai és a fenntartható fejlődések	183
8.1	A paradigmaváltás	183
8.1.1	Ex post vagy ex ante	185
8.1.2	Másodrendű dinamika	187
8.2	Előrejelzés a másodrendű rendszerelméletben	190
8.3	Következmények	192
8.3.1	A másodrendű rendszerek hordozókapacitása	193
8.3.2	A technológiai megoldások fenntarthatósága	195
8.3.3	Fejlődési pályák és rendszerek	196
8.3.4	Szuboptimumok, a hegymászás és a rendszer megváltozása	198
8.4	Konklúzió	199
	<i>Jegyzet</i>	201

Harmadik rész

Filozófiai reflexiók

■ KILENCEDIK FEJEZET	A bizonytalanság és az „idő” kommunikálása	207
9.1	A modern kozmológia konstrukciója	209
9.1.1	„Bizonytalanság” az új filozófiában	210
9.1.2	Az „idő” az új filozófiában	211
9.2	„Az Úr ideje a legelőbb való mindennél”	213
9.3	A modern kozmológia dekonstrukciója	214
9.3.1	A „bizonytalanság” mint a kommunikáció „szubsztanciája”	215
9.3.2	A kommunikáció valószínűségi értelmezése	216
9.4	A bizonytalanság önszerveződése	218
9.4.1	Interakció a kommunikációs rendszerek között	219
9.4.2	Kiterjesztés az idődimenzióba	221
9.5	A komplex dinamika tanulmányozása	223
9.6	A kommunikáció általános elmélete felé?	225
	<i>Jegyzetek</i>	228
■ TIZEDIK FEJEZET	A várható társadalmi változás	231
10.1	A posztinstitucionális nézőpont	231
10.1.1	„Minden, ami szilárd, levegővé válik”	233
10.1.2	A nyelvi fordulat	236
10.1.3	Retenció	240
10.2	A kirekesztés és az új társadalmi mozgalmak	243
10.3	Tudásalapú fejlődés	245
	<i>Jegyzetek</i>	248
■ Bibliográfia		249
■ Glosszárium		269
■ Névmutató		277
■ Tárgymutató		281